

LIBRARY

OCT 20 1986

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSINLIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VILNIS

VOLUME LXVI Nr. 17

KETVIRTADIENIS, KETVIRTADIENIS, SPALIO (OCTOBER) 16, 1986

KAINA 25 c.

Kasdien

Susitikimas ir rinkimai
Taikos metai ir...
Už kurį balsuoti
Nesvarbu, kad nelaimės

Kaip respublikonų, taip demokratų politikieriai vargina savo smegenis spelioidami, kurios partijos kandidatams per lapkričio rinkimus išeis į naudą Reagano ir Gorbačiovo susitikimas. Žinoma, susitikimas kai kuriuos rinkėjus pabudins pagalvoti už kurį kandidatą balsuoti, bet kandidatui laimėti rinkimus lems kas kita.

Milijonams amerikiečių įkarto iki gyvo kaulo prezidento reagonomika, nuolankavimas monopolijoms, nepaisymas pilkosios liaudies interesų, agresyvi užsienio politika dominuoti pasaulį, lyg Damoklio kardas branduolinio karo grėsmė, atžarumas Tarybų Sąjungai...

Tai klausimai apie kuriuos milijonai amerikiečių labiausia šneka, diskutuoja, svarsto.

• • •

Jungtinės Tautos 1986 metus yra paskelbusios tokos metais. Svarbūs jie visai žmonijai, Amerikos liaudžiai svarbūs dar ir tuo, kad netrukus lapkričio mėnė vyks kongreso rinkimai, kurie bus lemiami Amerikos ateičiai. Nuo šių rinkimų daug priklausys ar ir toliau Vašingtonas klampos nesutikimų politika su pasaulio tautomis ir šalį stums ekonomikos į prarają didžiojo biznio naudai, ar ateis į sveiką protą sugyventi ir rūpintis žmonių gyvenimo lygiu.

Todėl balsuotojams labai svarbu jau pradėti galvoti už kurį kandidatą lapkričio rinkimuose atiduoti savo balsą. Svarbu nesusižavėti aukšaburnių politikierių kalbomis, prižadais.

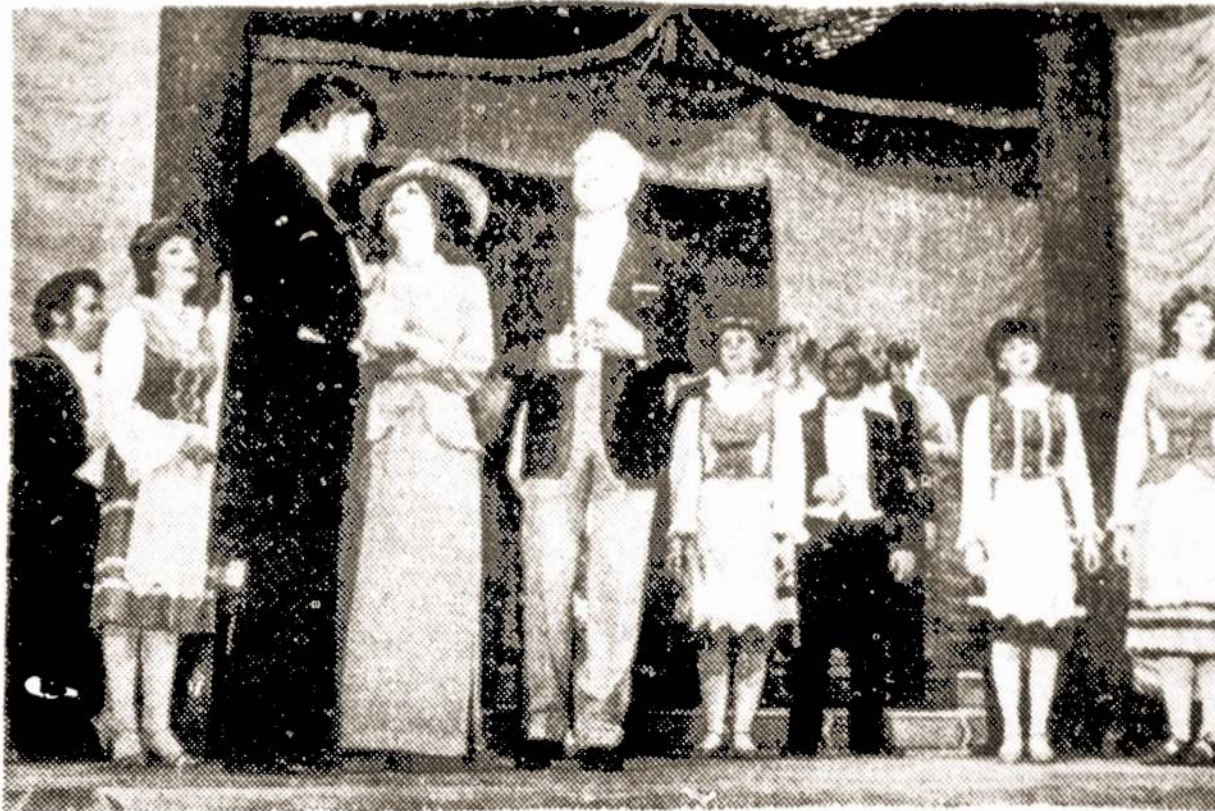
Pagalvokime apie tai rimtai visi, ir turtingiau gyvenantys, ir neturtingiau, ir beturčiai. Jeigu padarysime klaidą — visiems teks nukentėti.

• • •

Prašosi klausimas už kuriuos kandidatus balstuoti. Didžioji komercinė spauda, kuri savo gausumu dusina liaudį, televizija bei radijas nenutilstantis — per dienų dienas rekomenduoja tuos, kurie save pristato rinkėjams riebiausiai apmokamais skelbiamais. Ko vertas toks politikierius, komentarų nereikia.

Amerikoje be didžiosios komercinės spaudos yra ir pažangios spaudos, kaip pažangių profsajungų laikraštukai, kaip judėjimo už taką, už demokratiją, lygias teises, prieš diskriminaciją biuletiniai, atsišaukimai, kaip amerikiečių pažangiečių dienraštis "Peoples Daily World" ir k. Ypač "Peoples Daily World" plačiai rašo kaip atskirti blogą žmogų ir šaliai kandidatą nuo gero.

Panevėžiečiai — scenos meistrai

Scena iš I. Kalmano operetės "Čardašo karalienė". Panevėžio liaudies operetės scenoje.

Keturis šimtus spektaklių daugelyje Lietuvos miestų ir miestelių per ketvirtį amžiaus suvaidino Panevėžio operetės liaudies teatro kolektyvas. Visų jo darbų ir užmojų pradininku buvo miesto prie Nevėžio muzikos patriarchas Mykolas Karka. Kiek vėliau panevėžiečių mėgėjiškas teatrui — vieninteliam tokiam Lietuvoje — pradėjo vadovauti aktorius Valdas Jatautas.

Nedaugelis mėgėjiško teatro aktorių prisimena pirmuosius, bet tokius mielus širdžiai pastatymus, gal tik patys vyrausieji. Juk tuomet buvo gana sunku lygintis su profesionaliaisiais teatrais, varžytis su tam specialiai pasirodusiais žmonėmis. Tačiau, kad žmonės, pamilę sceną, jos tiek metų nepaliko — rodo aktorių tvirtą užsispyrimą, negestantį norą laisvalaikiu kurti.

Margas ir sudėtingas, apie šimtą narių turintis mėgėjiškas operetės

Ieškokime, klibenkime, surasime ir "Peoples Daily World", ir kitokių spausdintą pažangų žodį, ir savo balsu nebusuosime prieš savo įsitikinimus bei interesus.

• • •

Amerikos senosios kartos lietuviai, "Vilniei" skaitytojai, su krislo didumo išimtimi, esame visi šio krašto piliečiai. Giliai įleidę į šią šalį šaknis. Rūpi mums, kaip samoningiems piliečiams šios, pasirinktosios antrąją Tėvyne, šalies ateitis ir likimas. Saugokime savo balsą, kad jis nenuėitų niekais, nepamokime ranka į rinkimus kaip dažnai esti.

Tiesa, dažnai Amerikoje rinkimų rezultatus lemia doleriai, bet balsuokime. Tuos, kurie neužsiregistravę balsuoti, raginkime užsiregistruoti. Ten, kur balatiruojasi darbo žmonių partijos kandidatai balsuokime už juos nežiūrind kad ir nelaimės rinkimų, bet parodykime kiek daug žmonių šiai partijai priitaria.

S. J. Jokubka

O kur jų teisės?

Dabar šioje šalyje (kaip niekad anksčiau) labai daug kalbama apie žmogaus teises. Mūsų politikai ir ideologai labai susirūpinę tomis teisėmis visur kitur, tik ne namuose. Kai kas pasakys: bet mes čia turime visiškai visas teises. Aš gi pasakyčiau — net per daug jų.

Pavyzdžiui, mes turime teisę būti žymiai laisviau ir lengviau nušautais, negu bet kur kitur pasaulyje. Juk JAV šiuo metu yra apie 225 tūkstančių vien tik registruotų "gun dealers", tai yra, žmonių, kurie turi įstatymo leista teisę parduoti ginklą. Vien tik NRA (National Rifle Association) pajėgi skirti apie pusantro milijono dolerių rinkiminei kampanijai, idant paskui būtų apginti jos interesai ir teisės.

O kaip su teisėmis tų, kurie tais ginklais nužudomi?!

Kaip sako mūsiškė naujausia statistika, 20 procentų tų mūsų mielų bendrapiliečių, kurie yra "in the top" (pačioje viršūnėje) ir toliau sėkmingai riebiėja.

Ką gi, tai yra laisvas kraštas ir tai yra jų Konstitucijos garantuota teisė.

O kaip su teisėmis tų, kurie sudaro likusius 80 procentų ir pastoviai biednėja?!

Skelbiama, kad JAV — lygių galimybių šalis, kur visi turi vienodas teises.

Tačiau kur tos vienodos teisės juodaodžiams, jeigu daugiau pusė iš 9 milijonų darbingo amžiaus negurų neturi darbo, 28 milijonai mūsų juodaodžių bendrapiliečių pajamos

yra žemiau skurdo ribos, o nedarbas tarp juodaodžių vyrų yra du kartus didesnis, negu tarp baltųjų?

Matyt, ne visiškai tvarkoje su tomis teisėmis ir laisvėmis, ar ne?

Vytautas Stašelis

V. Ž.

Ir vėl į mokyklėlę.

(A. Dilio nuotrauka)

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00; Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 642-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Daug kas pamiršo ar nepagalvoja

Čikaga nuo seno buvo ir tebėra alkaną pigių darbo rankų. Nuo seniai, kai mieste prie ežero pradėjo vystytis pramonė, iki pat Pirmojo Pasaulinio karo miesto pramonės fabrikų bei fabrikėlių paklausą pigių darbo rankų tenkino iš Europos kraštų emigrantai darbininkai. Savo laiku šiame daugmilijoniniame mieste susitelkusių jų tautines kolonijas buvo tiek, kad miesto gyventojų absoliučią daugumą sudarė svetimšaliai kaip vokiečiai, čekoslovakai, airiai, lenkai ir kitokių tautybių žmonės, lietuviai irgi. Netgi dar po Pirmojo Pasaulinio karo buvo kalbama, kad Čikagoje lietuvių gyvena daugiau negu buržuazinės Lietuvos laikinojoje sostinėje Kaune.

Emigrantai darbininkai tada dirbo prasčiausius ir mažiausius apmokamus darbus. Buvo pajuokiami, pravardžiuojami polakais, čudabakiais, lukanais... Dėl kaimietiško daugiau ar mažiau buvo diskriminuojami kaip dabar negrai. Gyveno prasčiausiuose miesto rajonuose susikimšę, vakaruškaudami su klykaujančiomis armonikomis savo gryčiose. Dažnai būdavo be darbo, pusalkaniai, ką paliudija ir rašytojas Upton Sinclair savo romane "Džiunglės".

Dabar Čikagos pramonę pigiomis darbo rankomis sodrina emigrantai iš pietinių valstijų juodaodžiai — negrai, ieškantys čia rasti padoresnį gyvenimą negu medvilnės plantacijose pietuose. Šiuo metu jie jau sudaro pusę miesto gyventojų skaičiaus. Kaip anais laikais emigrantai darbininkai iš Europos kraštų, taip dabar negrai dirba prasčiausius ir mažiausius apmokamus darbus. Gyvena prasčiausiuose miesto rajonuose susikimšę getuose, dažnai taip pat pusalkaniai, kartais net alkani, dauguma be darbo ir diskriminuojami kaip buvo diskriminuojami emigrantai darbininkai iš Europos. Turintiems darbą negrams gal tiek geriau, kad darbininkai dabar daug labiau organizuoti į profesines sąjungas negu buvo anais laikais. Dabar yra kas negrus darbininkus gina nuo diskriminacijos, yra kas saugo jų darbo stažą darbovietėje, ko emigrantai darbininkai iš Europos neturėjo.

Nedaug senosios kartos emigrantų bei jų netgi čia jau užaugintų vaikų prasimušę iš darbininkų klasės į aukštesnę, bet daug yra, nežiūrint geresnius ar prastesnius darbus dirba, iš negrų šaiposi, vadina juos apsilaidėliais, degeneratais, progai pasitaikius juos diskriminuoja, nieko bendro nenori turėti su negrais. Tie žmonės, ar jie lenkai, ar vokiečiai, ar slavai, ar airiai, ar lietuviai būtų, yra trumpos atminties. Jie neatsimena ar nepagalvoja kaip jų tėvai, seneliai ir proseneliai gyveno iš Europos atvykę nė truputį aukščiau ekonominiu bei kultūriškai lygiu atžvilgiais už dabar negrus, atvykusius iš pietinių valstijų medvilnės plantacijų. Tai žmonės, kurie aliarmuoja, kad negrai laimėjo Čikagos mero postą per rinkimus, ir kad negrai užkariaus Čikagą.

Kaip baltaodis nelygus baltaodžiui, taip juodaodis nelygus juodaodžiui. Paimekime baltosios rasės žmogų žemos kultūros, neišsilavinusį, ne kiek negeresnis už apsilaidusį, nešvarų, tinginį negrą. Negras, kuriam gyvenimo sąlygos leido išsimokslinti, išsilavinuti, pasiekti aukštos kultūros lygio, yra lygus baltaodžiui, to paties pasiekusiam. Čikagos meras negras Harold Washington išsilavinimo ir kultūringumo atžvilgiais yra daug aukštesnio lygio žmogus už šimtus Čikagos lenkų, vokiečių, slavų ir lietuvių.

Aliarmuoti, kad Čikagoje negrai skaičiumi baigia pralenkti baltuosius ir gali užkariauti miestą, yra daugiau kaip žlibumas, negalvojančio žmogaus samprotavimas.

Visos žmonijos dienos tema yra taika. Judėjimai už taiką visame pasaulyje. Ypač sunerimusios Vakarų Europos tautos. Per praeitą pasaulinį karą ten griovė, bet jeigu kiltų branduolinis karas, jų žemės pavirstų pelenų krūvomis.

Ypač nori taikos tarybinės tautos, einančios šviesiu socializmo keliu dar į šviesesnę ateitį. Nenuostabu, kad Tarybų Sąjunga kaip nė viena kita šalis tarptautiniuose forumuose, derybose dėl nusiginklavimo pasiūlymą po pasiūlymo siūlo protingus sumanymus kaip pasiekti be karų ir ginklų tautų sugyvenimo, nežiūrint kokios jos bebūtų socialinių sistemų.

Už taiką kovoti kiekvieno dorą žmogaus kilni pareiga.

□ Beveik 35 milijonai Amerikoje darbininkų neturi sveikatos apdraudos, kurią daugiausia prarado, kai per recesiją mažėjo darbai ir išsidarinėjo įmonės bankrutuodamos ar išsikeldamos kitur.

□ Automobilių pramonės darbininkų profsąjungos vykdomoji taryba nesutinka, kad korporacijos neatsiklausiusios darbininkų (profsąjungos) praktikuoja tyrimus ar darbininkai nevartoja narkotikų.

Kas naujo mūsų Amerikoje

PUČIA PAŽANGŪS LIAUDIES VĖJAI

Palyginus su po makartistinės eros metais, Amerikos liaudis pastaruoju metu pusėtinai krypta į kairę ir vis labiau. Visoje šalyje tai vienur, tai kitur beveik kasdien vyksta didesnės ar mažesnės demonstracijos, protestai, piketai, reikalaujantys gerinti santykius su Tarybų Sąjunga, nutraukti branduolinius bandymus, skelbti griežtesnes sankcijas prieš Pietų Afriką ir p.

Prie visa to daug prisideda organizuoti darbininkai. Daugelio jų profsąjungų salėse viešai spindi ant sienų pakabinti transparantai, šaukiantys kovoti prieš reagonomiką, prieš didžiųjų korporacijų plėšumą, už darbo saugumą, prieš išlaidas ginklavimuisi... Beveik trisdešimties profsąjungų prezidentų atvirai pasisakė prieš priez. Reagano kišimasi į centro Ameriką, prieš rėmimą Nikaragvos contrų.

Smarkiai darbuojasi demokratiniai moterų sąjudžiai, taikos judėjimo grupuotės, šalininkai už branduolinės ginkluotės išaldymą, prieš Reagano administracijos užmačias ruošti "žvaigždžių karams". Netgi liberališkesnės bažnyčios bei dvasininkai kelia šūkius prieš atominį karą, už tautų sugyvenimą.

Vadinasi, į užsikrėtusį reakciniais politikieriais Vašingtoną vis labiau pučia pažangūs liaudies vėjai.

Turtingieji laimėjo daugiau.

Lenko biuro duomenimis, iš po recesijos atsigavus vadinamajai Reagano ekonomikai skurdžių armija sumažėjo nuo 14.4 procento iki 14 procentų, bet skurdžių armijoje vis tiek tebėra daugiau kaip 33 milijonai žmonių. Kodėl taip? Kaip pažymi valstybės biudžeto ekonomistas Robert Greenstein, šie duomenys nerodo, kad vadinamas Reagano ekonomikos atsigavimas iš po recesijos padėjo neturtingiems žmonėms ir skurdo lygis sumažėjo palyginus koks jis buvo pirm recesijos. Ekonomikos atsigavimo laimėjimai, jis sako, nebuvo lygiai padalinti — turtingieji laimėjo daugiau, neturtingieji mažiau. Pavydžiui, neturtingųjų 20 procentų, atsigavus ekonomikai, telaimėjo 4.6 procento 1985 metų nacionalinių pajamų, o turtingųjų 20 procentų laimėjo net 44.5 procento.

Reagano ekonomikos atsigavimas iš po recesijos turtingus padarė daug turtingesniais už neturtingus.

Atsitikimas Kalifornijoje.

Korporacijų ir atskirų kompanijų bei fabrikantų puolimas prieš darbininkų išsikvotą algas be perstojo dažnėja vis labiau sutažuojant. Pasibaigus darbo kontraktui, žiūrėk, darbdaviai ir pastato naujam darbo kontraktui sąlyga, kad darbininkai gera valia privalo susimazinti algas, nes kitaip su įmone išsikels kur pigesnė darbo jėga arba subankrutuos ir įmonę uždarys. Darbininkai, turėdami galvoje šalyje milijonus bedarbių, išgąsdinti, kad gali netekti darbo, dažniais atvejais ima ir sutinka susimazinti algas. Taip sutiko anais metais biljoninės automobilių Chrysler korporacijos darbininkai, taip sutinka ir kai kurių kitų, ypač mažesnių kompanijų darbininkai. Tačiau kaip tai-

syklė, darbdaviai nepasotinami. Vieną kartą darbininkai sutiko susimazinti algas, darbdaviai dar labiau puola, kad dar daugiau susimazintų.

Pavyzdžiui gali būti Kalifornijoje, netoli Berkeley miesto, SKS Casting Die įmonėje toks atsitikimas. 1984 metais įmonės savininkas pareikalavo, kad darbininkai susimazintų po \$2.69 nuo kiekvienos darbo valandos uždarbio. Po derybų, mainan prižadėtų didesnių pensijų, darbininkai sutiko susimazinti. Ne praėjo nė pora metų, praėjusį kovo mėnesį, savininkas vėl pareikalavo susimazinti. Šį kartą 10 procentų. Darbininkai vėl sutiko, bet su sąlyga, kad ir įmonės valdytojai (manedžmentas) savo algas susimazintų 10 procentų. Ir kas davėsi? Vieton, kad ir manedžmentas susimazintų algas, savininkas kreipėsi į teismą su prašymu, kad leistų jam subankrutinti firmą. Bet savininkui neišėjo taip, kaip jis galvojo. Teismui dar neištyrus ar, išties, firma neišsiverčia, darbininkai išėjo į streiką ir streiką laimėjo. Įmonė nebankrutavo ir šandien tebeveikia.

Rašant šią pastabą dar nežinia kuo baigsis darbininkų tolygus konfliktas su didžiausia Amerikos plieno USX korporacija, kuri irgi sakosi, jog prie bankroto slėnksčio.

J. Žaliukas

KAM TARNAUJA LYGA?

Iš ko taip plačiai šandien gyvena antitarybinės organizacijos, pavyzdžiui, vadinamoji "Baltų laisvės lyga?" Juk toji lyga nepavaldi nei VLIKui, nei kitoms tradicinėms "vadavimo" organizacijoms.

Vadinasi, jai neprieinamos Lietuvos fondo lėšos bei kiti lietuviški šaltiniai. O veikiama energingai: vyksta spaudos konferencijos, leidžiamos brošiūros, vienas iš lygos vadovų pasisakė net per televiziją, kas Amerikoje nepigiai atsieina. Aparatui, kelionėms ir reprezentacijai irgi reikia pinigų. Jų reikia ir lygos skyriams steigti, apie ką neseniai "Draugo" dienraštyje pasisakė guvusis A. Mažeika... Bendramerikinės tematikos įsivyravimas lygos veikloje (pavyzdžiui, karinių nusikaltėlių gynimas peršamas kaip "visų amerikiečių reikalas") gal ir patraukia vieną kitą eilinį amerikietį, bet ne masę. Kodėl? Todėl, kad eiliniam amerikiečiui europiniai rūpesčiai visada buvo trečiaeiliai, daugeliui neaišku, nė kur ta Lietuva... Ir vis dėlto, lyga metė drąsų iššūkį "vadavimo" aborigenamams lietuviškose kolonijose, jos tikslus remia Baltųjų rūmų bendradarbis L. Kojelis.

Yra kelios priežastys, kodėl atsakiusi tautinių spalvų, naujoji antitarybinė organizacija jaučiasi gan tvirtai. "Vadavimas" yra ne svarbiausias jos uždavinys, ji yra universalesnė, lyginant su etninėmis panašiomis organizacijomis, pavyzdžiui, lyginant su tuo pačiu VLIKu. Tokia organizacija geriau tinka Vašingtono ideologams, yra paslankesnė, o svarbiausia — geriau valdoma iš centro, t.y. — iš Vašingtono. Juk "vadavimas" — ne vienintelis Vašingtono arklukas, o vienas iš daugelio, kuriuo šandien naudojama antitarybinė veikloje. Suprantama, Baltų lyga yra bal-

(Nukelta į 3 pusl.)

Vilnis, 1986 m. spalio 16 d.

Talka Vašingtono "vanagams"

Lietuvos "vadavimo" klausimu išeivijoje niekada nebuvo vieningos nuomonės. Jau vien tai rodo paties klausimo efemerškumą, dirbtinumą. Pastarųjų metų įvykiai rodo kaskart gilėjantį išeivijoje veiksnių skilimą ir kai kurias naujas tendencijas, kurios atspindi tolesnę amerikizaciją.

Štai prieš šešerius metus Baltimorėje, VLIKo seime buvo pažymėta: "Europos Saugumo ir Kooperacijos Konferencija, taip vadinamas Helsinkio aktas, atnešė daug naujų, prieš tai neturėtų galimybių"... Kaip tas galimybes VLIKas išnaudojo, kitas klausimas. Užtai ryškėjo nauja politinės veiklos kryptis — Helsinkio susitarimai, įteisinę Europoje pokarines realijas. Helsinkio susitarimų dvasia Europoje gyva, kasmet jos dalyviai renkasi kurioje nors Europos valstybės sostinėje, aptarinėja susitarimų vykdymo eigą... Mūsų "vaduotojai" greitai suprato įlipę ne į tos krypties traukinį, prisiekę ne tam dievui; pagaliau, JAV politika irgi pakrypo kiek kitaip... Žodžiu, tai, kas žadėta prieš šešerius metus Baltimorėje, jau pamiršta. Seniesiems veikėjams, buvusiems diplomatomis, žinoma, arčiau širdies Helsinkio akto politinė dvasia, nes tai kietas juridinis dokumentas. Tuo tarpu jaunesniosios kartos "vaduotojams" nereikia tokių priedangų, jie veikia kitaip, naujoviškai. Pavyzdžiui, advokatė L. Nainytė — Garbonkienė ALB Lemonto apylinkėje 1980 vasario 15 d. siūlė "vadavimui" suteikti daugiau "patrauklumo", o publikacijų apie savo reikalus anglų kalba leidžiamoje spaudoje — netaikyti į aukštą intelektualinį lygį... O į kokią lygį reikia taikyti? Advokatė šito neaiškino, bet ir taip aišku: reikia įsisteigti vidutiniam amerikiečiui, miesčioniui, kurių balsai lemia rinkimus Kapito-

lijuje, reikia "patraukliai" apdoroti amerikoniškąją publiką "sovietiniais žiaurumais", apdoroti ir įteigti pašėlusią baimę, neapykantą Tarybų Sąjungai, tiktai tada pajudės iš vietos "vadavimo" vežimas... Nėra jokios abejonės, kad tai avantiūrų kelias, melo kelias, visuomenės psichologinio apdoravimo kelias bet kokiais priemonėmis, kad tiktai "vadavimas" ir "vaduotojai" turėtų sau kokios naudos. Savęs populiarinimo, amerikoniškos reklamos keliu kaip tik eina odioziniais darbais iš karto pagarsėjęs Amerikoje A. Mažeika. Jis tiesiai ir atvirai pasirinko melo bei šantažo kelią, kuriuo eidamas, svajoja ne apie kokius nukaršusio VLIKo laurus, o apie Vašingtono valdžios koridorius. Tokiam aukštam tikslui geros visos priemonės — jis net ėmėsi "ginti" persekiojamuosius už nacistinius nusikaltimus, nors nė vienas į jį tokios pagalbos nesikreipė, o jis pats viename interviu pasakė, kad jo komisijos tikslas — ne konkrečių juridinių teisių pažeidimų nagrinėjimas... Tai koks tas tikslas? Tas tikslas — atmetus bet kokią juridinės vieklės regimybę, nesiskaitant su principais ir parasčiausia logika — siekti savanaudiškų tikslų, toli prašokančių emigracinio geto ribas... Todėl VLIKo ir kiti veikėjai, bandę pasikinkyti anuomet Baltimorėje Helsinkio susitarimus, kovoje su jaunesniais konkurentais pralaimėjo dar kartą. Kodėl? Atsakymas labai paprastas: Helsinkio susitarimų dvasia — yra taikaus tautų bendradarbiavimo dvasia. Tuo tarpu dabartiniai "vaduotojai" tikslai yra tarnauti Vašingtono "vanagams", nesantaikos kurstytojams. O tarnauti jiems dabar labai apsimoka — jų pozicijos Vašingtone yra nepaprastai sustiprėję.

J. Beržinis

EMILIJUS POZOJE

Kai žmogus kalba, reikia, žinoma, jį išklausti iki pabaigos. Ir nemanau, kad kas dėl to man priekaištautų. Tačiau būna išimčių — ne dažnai, bet būna. Ir dabar gerai prisimenu, kaip sustabdžiau įsikalbėjusį svečią Emilijų.

— Palauk, — pasakiau, kalbi lyg aš čia būčiau turistas. Matai — ir smilkiniai pražilę, ir raukšlės ant kaktos botagais susivijo, ir akys jau akinių prašo... Visas mano gyvenimas tik čia. Tai kodėl tu taip, lyg būtų priešingai: aš turistas iš Amerikos, o tu čia sėji, čia pjauni, čia vaikus augini. Na, gerbiamas Emilijau, ši Lietuva — leisk pasakyti — įsigėrė į kraują, smegenis ir man nereikia jos sapnuoti...

O kalbėjau šitaip gerokai užgautas ne tik jo elgsenos, kuri be jokių išlygų rodė, kad jis čia nekam kalbėti apie juos, tai tik jam, lyg savo namuose, ir jeigu jau

(Atkelta iš 1 pusl.)

tu, tačiau ji neabejotinai geriau tinka Vašingtono neoglobalistiniams planams, nei iš seniai mirusių partijų sudarytas VLIKas, ar kitos panašios Pabaltijo reakcinių emigrančių organizacijos.

V. Kostkaitis

Vilnius, 1986 m. spalio 16 d.

Emilijui. O ir kalba, sakyčiau, lyg iš bažnyčios sakyklos — pamokanti, net reikalaujanti.

— Rašote jūs apie Lietuvą taip, kad atrodo, Lietuva ant žemės atsirado tik 1940-aisiais metais. Taip sakant, rašot tik apie panosę, o kas toliau, — akli, nematote. Gi reikėtų žiūrėti ir rašyti taip, kad net Juodoji jūra matytųsi...

— Ir vis apie karalius, kunigaikščius, pilis, apie...

— Ot ot, — skubėjo Emilijus, matyt, visai nenučiuokdamas, kad šitaip tik akcentuoja faktą, rodantį, kaip jis labai nutolęs nuo, anot jo, šitos esančios panosės Lietuvos. Ir aš pasinaudoju duota teise suaiegoti, ar jis bent žino apie Trakų pilies atstatymą, ar buvo pasikėlęs į Gedimino kalną Vilniuje, ar girdėjęs, kokie didžiuliai darbai atlikti, atstatant pilį Biržuose... Ką jau čia beminėsi gausius istorikų, archeologų, kraštotyrininkų, archyvarų darbus, kurie taip skrupulingai, kruopelė po kruopelė surinko milžiniškus lobius iš Lietuvos praeities. Antai kiek tik grožinės literatūros kūriniai! Senoji Lietuva gyva, ji mūsų kultūroje, mūsų atmintyje, ji — galiu pasakyti, atėjusi į mūsų duoną ir druską, ir neturime mes Lietuvos be istorijos, be jos kovų dėl

išlikimo ir gražesnės ateities.

Tačiau kaip tą pasakyti Emilijui, jeigu jis — liaudiškiau kalbant, tave stengiasi laikyti po padu, nepaisydamas, kad tie batai amerikoniškos gamybos. Sunku išverti, sutikus tokį prašnekovą, ir todėl nelaukdamas, kol išseks jo pamokslaujanti kalba, nutraukiau jį:

— O žinai, Emilijau, mes su Lietuvos kunigaikščiais iš vieno katalo nesrebiame. Ir teisybė, kad mums pirmiausia rūpi Lietuva, kurią turim šiandien ir nuo 1940 metų.

Tą drąsiai pasakyčiau ne tik panašioms į Emilijų. Tik tuomet pasistengčiau parodyti visus tuos nelengvai suskaičiuojamus kelius, kurie per Tarybų Lietuvą nueina toli į Lietuvos senovę, užgriebdami ne tik kunigaikščių laikus, bet ir žymiai ankstesnius, kai čia dar, pavyzdžiui, Neries slėnio terasoje žmogus pirmą kartą kūrė ugnį ir jos liepsnoje kepė mamutą.

Tačiau Emilijus, sakau, ne iš tokių, su kuriais sąžiningai galima palinkti prie faktų, rodančių, kiek daug padaryta moksliskai tyrinėjant tautos istoriją. Ir buvo aiškiai matyti, jog jam labai nepatinka, kad ir mažiausiu hakstelėjimu atsistoji skersai kelio jo nuomonei.

— Na tai rašykite, šaukit, kaip dabar gražiai gyvenate, — pabrėžė oratoriškai žodį DABAR.

— Gražiai. Ir, žinoma, gyvenime dar gražiau. Tik ne už kokią nors išmaldą, — pasakiau, pametęs norą polemikai. Ir pagalvojau: žmogau, žmogau, nedaug ką galiu pasakyti apie tave ir tavo gyvenimą, bet taip jau atsitiko, kad geras žodis išdžiūvo gerklėje. O dėl rašymo tai neabejok — ir ateityje stengsimės kuo daugiau rašyti apie Lietuvos nūdieną. Čia mūsų didžiausių rūpesčių laukai. Čia mūsų namai, čia naujausios statybos ir statome taip, kad jos neužgožtų saulės ir pracities statiniam. Beje, ir patys viliamės, kad būsimų laikų Lietuvoje, šitokie mūsų darbai išliks ir bus pagarboje...

Emilijus suprato tik tiek, kad jam nieko daugiau nebeliko, kaip pašaipiai burbtelėti: tai rašykite, kaip DABAR gyvenate... Tik neabejotina, kad iš šitokio rašinio jis irgi nedaug ką perskaitė. Kažin, ar sugebėtų parodyti, kurioje Vilniaus pusėje Elektrėnai, Kauno marios, Ignalinos atominė ir Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinių statybos. Kažin, ar žino jis, kuo šiandieną garsūs Mažeikiai, Naujoji Akmenė? Ar jis bent nujaucia, kur savo vaikus palieka, išeidamos į darbą motinos? Et, bergždžias darbas tokį rašinį apie Tarybų Lietuvos nūdieną perskaityti tuoj pat. Ir labai norisi pasiūsti šį svečią pas kokią nors šimtametę kaimo bobutę, kad padėtų jam atsipeikėti.

Išsiskyrėm mes mandagiai, netgi nusišypsodę: džiaugėmės supratę, kad kitąsyk būsime atsargesni ir pasistengsime vienas kito nesutikti... Pranas Karlonas

Nedrąsus balsas

Skandalingai nevykusi kazimierinė opera 1984 metais gerokai įbaugino išeivijos klerikalus dėl 1987 metų — Lietuvos krikšto metų — kultūrinės programos. Kuo nudžiugins išeivijos lietuvių rašytojai? Ką parodys lietuviška Čikagos opera? Kokie kiti kultūriniai renginiai ta proga nušvies išeivijos padangę? Išskyrus B. Kviklio penkiamų veikala apie Lietuvos bažnyčias, pasigirti daugiau nėra kuo. Viename "Tėviškės žiburių" numerių redaktorius P. Gaida atsargiai bando raginti kultūrininkus. "Sukakties sąjūdžio dvasią turėtų pajusti ir kultūrinė išeivijos sritis. Mūsų kūrėjai galėtų įsijungti į bendrą sąjūdį savo kūriniams: poetai-eilėraščiai, beletristai — novelėmis bei romanais, kompozitoriai — giesmėmis, kantatomis, oratorijomis, dailininkai — paveiksais, skulptūromis..." Suminėti ir žurnalistai, ir istorikai. Kunigas P. Gaida nepamino tikrai savęs ir kitų ganytojų. Ką jie galėtų ir privalėtų nuveikti šiai sukakčiai? Manytume, pirmoji klerikalų pareiga — mažiau meluoti. Kazimierinių metų melai, šventojo nuopelnų perdėjimas ir visokios istorinės nesąmonės, kaip pamename tik tiek "įkvėpė" išeivijos kūrybinę inteligentiją, kad šie visiškai nususko nuo šventojo, nuo jo propoguočių, ir nuo triukšmingos, lėkštos kampanijos su aiškiu politikieriškumo kvapeliu...

Pažymėtina, kad kunigo P. Gaidos vedamasis pasirodė gana vėlavai — romanai ir skulptūros, muzikinės kantatos nekrenta iš dangaus per mėnesį — kitą, taip greit neparašomi ir nesukuriami.

Taip pat pažymėtinas nedrąsus kreipinio tonas. Ir iš tikrųjų: kazimierinių metų įžanga buvo daug gyvesnė ir, sakytume, įžulesnė: kunigai manė greitai pažabosią kultūrininkus, bet kai pamename, niekas neskubėjo įsikinkyti į abejotino asmens garbinimo iškilmes. O juk dabar dar blogiau. Net vaikui yra aišku: krikščionybė Lietuvai atnešė ne tik tai parapijines mokyklas, bet ir pagilino feodalinę priespaudą, paspartino valstybės nuosmukį... Apie visus šiuos dalykus yra taikliai ir istoriškai pamatuotai pernai rašę "Akiračiai", tai pagaliau žinoma dar iš buržuazinio laikotarpio Lietuvos istorikų darbų... Štai kodėl kunigo P. Gaidos vedamajame tik labai nedrąsiai, tik puse lūpų išdrįstama pasakyti svarbiausia: "Padėkit!" Tai panašu į skėstančiojo pastangas...

J. Girinis

— Britų opozicijos partija reikalauja torių valdžią pasiaiškinti, ar tikrai britų gamybos raketos "Blowpipe" yra siuntinėjamos Ni-karagvos "controms"

Kaltanėnai

Kaltanėnų apylinkės.

Simtai turistų, poilsiautojų kiekvieną vasarą suplaukia į Kaltanėnus — nedidelį miestelį šiaurės rytų Lietuvoje, įsikūrusį ties skaidriu vandenį nešančios Zeimenos upės ištakomis. Čia aplink sausi pušynai su Zeimenio ir Kretuono ežerais, patogūs asfaltuoti keliai į Ignaliną, Uteną, Svenčionėlius, Molėtus. Galima keliauti ir traukiniu: pro Kaltanėnus praeina platus geležinkelis iš Vilniaus į Uteną.

Gera ilsėtis kur nors pasistačius palapinę, bet mažiau įdomu pasidairyti ir po pačią gyvenvietę. Kaltanėnai — sena vietovė, žinoma jau nuo XVI amžiaus pradžios. Miestelio dalis tarp Zeimenio ežero ir Zeimenos upės užsibaigia vienintele Lietuvoje akligatvine aikšte, kuri

paskelbta urbanistiniu paminklu. Čia taip pat saugomas architektūrinio požiūriu vertingas 150 metų senumo dviaukštis svirnas, turintis klasicizmo stiliaus bruožų. Po restauravimo jame numatoma įrengti Lietuvos TSR nacionalinio parko liaudies meno ir buities ekspoziciją.

Be žemdirbių, Kaltanėnuose gyvena ir dirba miško verslo žmonės, žvejai, kelininkai, geležinkelininkai. Gyvenvietė — viena iš pavydingiausiai tvarkomų Svenčionių rajone. Čia yra aštuonmetė mokykla, kultūros namai, parduotuvė — visa, kas reikalinga mažo miestelio gyventojams, taip pat besilisintiems ir pravažiuojantiems svečiams.

Aukštojo Mokslo Perspektyvos

Siekiant geriau paruošti jaunus žmones, baigus mokslus, kuo vaisingiau darbuotis gimtojo krašto liaudies ūkio pažangos labui, pertvarkomas specialistų mokymas universitete akademijose, institutuose. Apie tai pasakoja respublikos Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro pavaduotojas Kazimieras Žukauskas.

Lietuvos aukštųjų mokyklų profesoriai ir studentai, gamybos vadovai ir pedagogai svarsto specialistų rengimo ir pertvarkymo pagrindines kryptis. Pertvarkius aukštąsias ir specialiąsias vidurines mokyklas, bus rengiami kokybiškai naujo lygio kadrai, sugebantys sparčiai tobulinti liaudies ūkį, iš esmės padidinti gamybinio ir mokslinio potencialo efektyvumą.

Dabar Tarybų Lietuvoje yra 12 aukštųjų mokyklų, kuriose mokoma 137 specialybių. Kasmet jos išleidžia beveik po 11 tūkstančių absolventų. Aukštosiose mokyklose dirba daug mokslo daktarų ir kandidatų, jose sukuriama reikšmingu mokslo darbų.

Dabar keliamas uždavinys, kad mokymo įstaigos geriau ruoštų specialistus, tobulintų mokslinius tyrimus, o įmonės ir organizacijos efektyviau panaudotų diplomuotus specialistus ir mokslines-technines naujoves, daugiau padėtų plėsti

mokymo ir tyrimo materialinę bazę. Jau veikia keli aukštųjų mokyklų ir gamybinių organizacijų mokslo-mokymo ir gamybos susivienijimai, kurie pagal dvišales sutartis sprendžia abiems pusėms svarbius uždavinius. Kūrybingai dirba susivienijimas "Staklės", kurį įsteigė Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutas ir Kauno F. Dzeržinskio staklių gamybinis susivienijimas. Susivienijimo įmonėse instituto studentai atlieka gamybinę praktiką, ruošia kursinius darbus, diplominius projektus aktualia gamybai tematika, atlieka įmonės specialistų darbą. Savo ruožtu staklių gamintojai, padedant instituto mokslininkams, sparčiau tobulina labai tikslų staklių gamybą.

Panašių mokslo, mokymo ir gamybos susivienijimų su gamybinėmis organizacijomis yra sudarę Vilniaus valstybinis V. Kapsuko universitetas ir Vilniaus inžinerinis statybos institutas.

Kita bendradarbiavimo su gamybiniais kolektyvais forma — katedrų ir jų filialų įmonėse steigimas. Vaisingai dirba Kauno radijo gamykloje įsteigtas Kauno politechnikos instituto radijo aparatūros konstravimo katedros filialas. Mokslininkai, studentai kartu su įmonės inžinieriais vietoje sprendžia aktualiausias gamybos intensyvinimo

700 milijonų rublių socialiniams reikalams

Liepos mėnesį Vilniuje Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos sesija patvirtino respublikos ekonominio ir socialinio vystymo planą 1986-1990 metams. Socialiniams reikalams per penkmetį skiriama 700 milijonų rublių valstybinių ir kooperatinių lėšų. Tai beveik tiek pat, kiek šiam tikslui buvo panaudota per pirmuosius penkiolika pokario metų.

Suprantama, didžiausia pinigų dalis bus skirta statyti namus, mokyklas, ligonines, poilsio įstaigas. Tačiau kaip niekada daug numatyta statyti kultūros objektų. Spręskime patys.

Per penkmetį Lietuvoje bus pastatyta 13 rajoninių kultūros namų įkurtuvės įvyks Šilutėje: ten baigiami statyti kultūros namai su labai gera 500 vietų sale; studijomis chorams, šokių rateliams, su erdvia jaunimo diskoteka. Bet svarbiausias dalykas, kurio laukia šilutiškiai, — tai scena. Pirmiausiai, ji didelė. Antra, aprūpinta šiuolaikine technika. Pagaliau, kartu su sale pasižymi labai gera akustika. Tokiose scenose galima rodyti pačius sudėtingiausius profesinių teatrų spektaklius. Beje, pirmieji joje žada pasirodyti Lietuvos TSR Valstybinio Akademinio operos ir baletų teatro artistai.

Stai tie likusieji dvylika rajonų centrų, kurie šį penkmetį susilauks naujų kultūros namų: Utena, Plun-

Respublikos kolūkių ir tarybinių ūkių pieno fermų sutvarkymo konkurso nugalėtoju tapo Plungės rajono "Pergalės" kolūkio pienuinkystės komplekso kolektyvas.

problemas.

Labai perspektyvus specialistų rengimas pagal tiesiogines aukštųjų mokyklų sutartis su įmonėmis ir organizacijomis. Tai įpareigoja aukštąją mokyklą ir įmonę bendrai rūpintis realiu specialistų poreikio patenkėjimu, jų tvirtinimu kolektyvuose, darbo efektyvumo didinimu. Šiuo atveju yra galimybės žymiai daugiau priimti studijuoti jaunuolių su įmonių stipendijomis.

Šį penkmetį numatyta gamybos automatizavimo lygį pakelti dvigubai. Todėl bus spartinamas mikroprocesorinės technikos, robototeknikos, lanksiosios gamybos ir automatizuotų projektavimo sistemų inžinierių rengimas. Per praėjusius penkerius metus jų parengta pus-triečio šimto, o dvyliktajame penkmetyje planuojama parengti daugiau kaip pusantro tūkstančio.

gė, Biržai, Vilkaviškis, Zarasai, Prienai, Silalė, Nemenčinė (Vilniaus rajonas), Panevėžys, Garliava (Kauno rajonas), Alytus, Kapuskas.

Kiekvieno jų statybos kaina — ne mažiau pusantro milijono rublių. Tai nemaži pinigai, ir respublikos kultūrinuose sluoksniuose ilgai svarstyta, kokie turėtų būti rajoniniai kultūros namai. Pagrindinės sąlygos yra keturios. Pirma — gražus reprezentacinis pastatas, kuris pauostų rajono centrą. Pakeliui galima pasakyti, kad visų jų projektas ruošia arba ruoš Vilniaus bei Kauno architektai, talkinami Statybos ir architektūros instituto specialistai. Antra — scena, kurioje, kaip ir Šilutėje bei pernai ar užpernai pastatytuose Anykščių, Pasvalio, Trakų kultūros namuose, galima būtų rodyti operos, baletų, dramos spektaklius su tokiomis pat galimybėmis, kaip kad jie rodomi, pavyzdžiui, Vilniuje ar Kaune. Trečia — jauki ir gera akustiką turinti salė, ne mažiau 500 vietų. Turint galvoje, kad vidutinis rajono centro gyventojų skaičius sudaro apie 10 tūkstančių žmonių, tokio dydžio salės turėtų patenkinti poreikius. Juk, pavyzdžiui, Vilniaus operos ir baletų arba dramos teatrų salės tėra po 1000-1200 vietų. Ketvirta — jaukumas ir komfortas. Respublikos kultūros ministras Jonas Bielinis tai apibūdina šitaip: kiekvienas rajono centro gyventojas, — mažas ar senas, mėgstantis kompaniją ar uždaro būdo žmogus, — turi teisę tikėtis, kad tenai jis ras sau užsiėmimą arba poilsį. Kitaip sakant, kiekvienam po ranka turi būti knyga, prieš akis televizorius arba videoįrašas, periodika, kavos ar arbatos puodelis ir t.t.

Atskira kalba apie kaimo kultūros namus arba klubus. Juos statytis panorėjo beveik 250 kolūkių, tarybinių ūkių, tačiau statybiniai pajėgumai negalėjo patenkinti visų poreikių. Suplanuota, kaip minėjome, 134 objektai.

Čia irgi būta daug svarstymų — kokie kultūros namai tinkamiausi kaimui. Ne kiekvieno ūkio išneša kišenę pasistatyti tokius kultūros, sporto ir sveikatingumo kompleksus, kokius turi, pavyzdžiui, Šilutės rajono Juknaičių tarybinis ūkis arba Radviliškio rajono "Draugo" kolūkis, — su puikiomis salėmis, plaukymo baseiniais, fizioterapijos kabinetais, netgi žiemos sodais.

Daugelis sutiko, kad etalonu galėtų būti Alytaus rajono Punios kolūkio kultūros namai, pradėję veikti šiemet. Kaip jie atrodo? Graži kaimiška architektūra, vykusiai parinktas gamtos kampelis prie Nemuno skardžio. 400 vietų salė žiuromams. Erdvus vestibulius, kuriame galima rengti parodas. Patalpos bibliotekai, meninės ir techninės kūrybos rateliams. Greta — jauki valgykla su jaunimo kavine. Tokie namai kainuoja irgi apie pusantro milijono.

Vienokio architektūrinio stiliaus kaimo kultūros namai bus statomi, pavyzdžiui, Zemaitijoje, ir visai kitokio — Suvalkijos lygumose arba Dzūkijos tarpumiškėse. Pirmieji 80 tokių namų jau pradėti statyti — Kapsuko, Kėdainių, Rokiškio, Šiaulių ir kituose rajonuose.

Šį penkmetį Lietuvoje vadina kultūrinės statybos penkmečiu. Teisingi žodžiai!

Balys Bučelis

Vilnis, 1986 m. spalio 16 d.

Miestų tyla

Nors naujasis Vilniaus mikrorajonas Justiniškės iškilo šalia judrios magistralės, tačiau mašinių gausmas jų gyventojams netrikdo. Patikima užkarda triukšmui tapo tarp gatvės ir gyvenamosios zonos pastatytas penkiaaukštis namas, kuris atspindi automobilių ūžesį. Beje, triukšmui "nepasmerkti" ir apsauginio namo gyventojai. Į gatvę išeina tik laiptinių, koridorių, virtuvių langai. Visi kambariai — iš tyliosios kiemo pusės.

Mūriniai arba betoniniai namai — "ekranai" statomi iš atskirų sekcijų, todėl prireikus pastatai palei gatves gali nusidriekti šimtus metrų. Tokie namai dabar kyla daugelyje Lietuvos miestų. Kita svarbi priemonė kovojant prieš triukšmą naujuosiuose kvartaluose — tai transporto magistralių įgilinimas. Jos tiesiamos tarsi upės vaga, o kur tai padaryti sunku, prie gatvių statomi požeminiai garažai su paaukštintais apsauginiais pylimais, slopinančiais triukšmą.

Projektuodami naujus masyvus, Miestų statybos projektavimo instituto architektai siekia, kad gyvenamosios zonos būtų prieinamos tik transportui, aptarnaujančiam prekybos, įvairių paslaugų įmo-

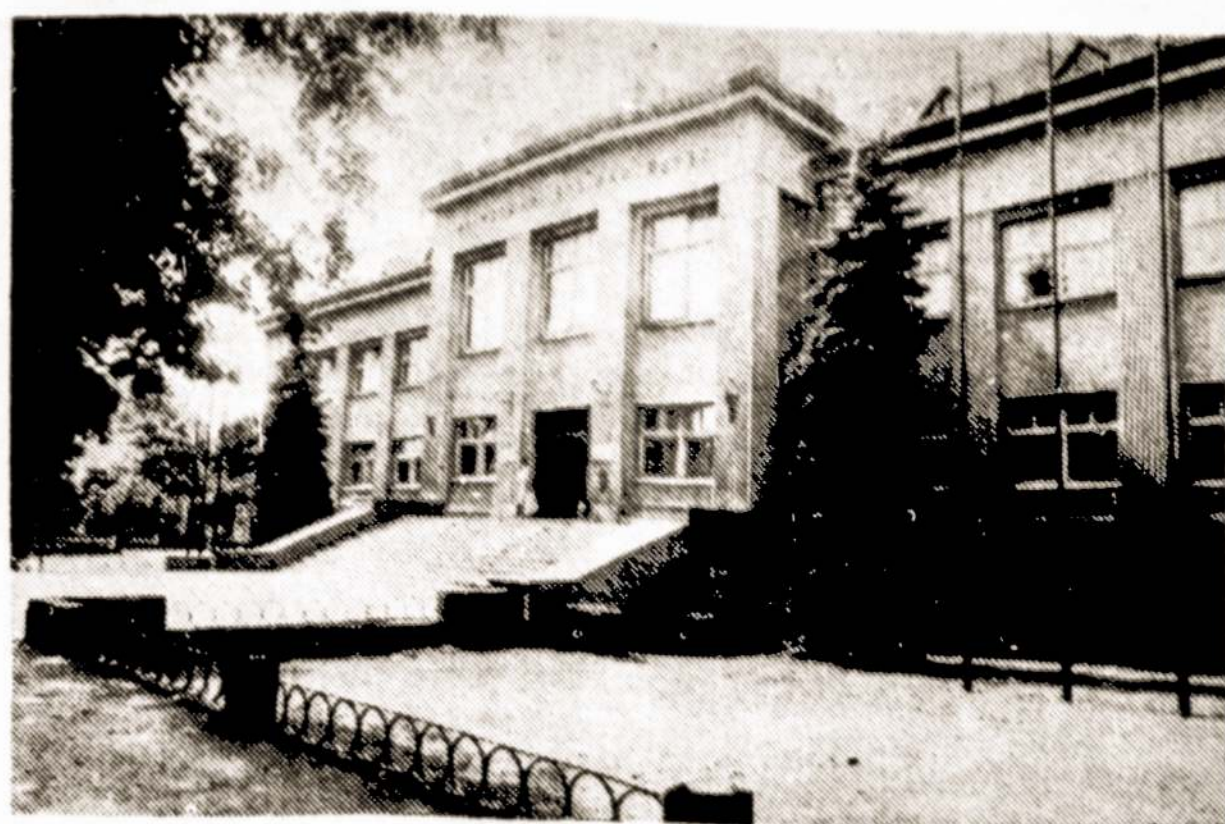
nes, ryšių įstaigas. O štai Kauno Kalnicėjų gyvenamajame rajone, kurio kūrėjai apdovanoti TSRS valstybine premija, į kiemus uždrausta įvažiuoti ir bet kokiam automobiliui.

Beje, mašinos bene patys didžiausi triukšmo skleidėjai. Todėl savo projektuose architektai didelį dėmesį skiria automobilių srautų mažinimui miestuose. Įgyvendinant jų sumanymus jau baigti tiesti Vilniaus, Kauno, Klaipėdos apvažiavimai — jais nukreiptas visas tranzitinis transportas.

Miestų tylą gerai saugo ir želdiniai. Per pastaruosius penkerius metus jų plotai aikštėse, prie gatvių, skveruose ir kiemuose gerokai padidėjo ir dalar sudaro daugiau kaip ketvirtadalį miestų teritorijos. Vienam jų gyventojui vidutiniškai tenka apie 20 kvadratinų metrų bendros paskirties (neskaitant miško parkų) želdinių.

Vilniečiui, pavyzdžiui, jų tenka šešis kartus daugiau negu Tokijo, trečdaliu — negu Paryžiaus gyventojui.

Zaliosios apsauginės juostos su pa daugelį respublikos pramonės įmonių. O triukšmingiausi fabrikai ir gamyklos iškėlimos už miesto, kur nėra gyvenamųjų rajonų. **Vytautas Žemaitis**

Veterinarijos akademijos centriniai rūmai. K. Jurelės nuotrauka

Naujųjų mokslo metų pradžioje sukanka penkiasdešimt metų, kai buvo įsteigta Lietuvos veterinarijos akademija. Jubiliejaus progą TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas apdovanojo akademiją Darbo raudonosios vėliavos ordinu Tokiu reikšmingu apdovanojimu įvertinti laimėjimai, pasiekti rengiant aukštos kvalifikacijos specialistus ir vystant žemės ūkio mokslą.

Per pusę šimtmečio akademija labai išaugo. Palyginkime skaičiais. Pirmaisiais mokslo metais į ją buvo priimti 25 studentai, o iki 1939 metų jų tepadidėjo vos iki 65. Dabar į šios aukštosios mokyklos pirmąjį kursą kasmet priimama 525 jaunuoliai. Tarybų valdžios metais buvo pastatyti nauji mokomieji korpusai, studentų bendrabučiai, valgykla, sporto kompleksas, išplėsta veterinarinė klinika. Studentai mokosi gerai įrengtose auditorijose, šiuolaikiniais optiniais ir elektroniniais prietaisais aprūpintose laboratorijose.

Per penkiasdešimt metų akademija paruošė 6448 veterinarijos gydytojus, zootechnikus ir zooinžinierius. Jie sėkmingai darbuojasi Lie-

tuvos ūkiuose, įmonėse ir organizacijose, mokslinio tyrimo institutuose, specialiosiose mokyklose. Nemaža buvusių absolventų pasiliko ir pačioje akademijoje pedagoginiam bei moksliniam darbui.

Veterinarijos akademija kartu yra ir žymus šios srities mokslo centras respublikoje. Mokslinį ir pedagoginį darbą dirba 162 mokslo darbuotojai. Daugiau kaip šimtas jų yra profesionalai ir mokslų daktarai, docentai ir mokslų kandidatai. Tuo tarpu 1939 metais šioje aukštojoje mokykloje dirbo tik vienas profesorius ir dešimt docentų. Dabartiniai mokslininkai, išaugę socializmo sąlygomis, nagrinėja racionalaus gyvulių produktyvumo

kėlimo, veislių gerinimo problemas, gvildena kovos su jų ligomis būdus. Akademijoje sukurtais prietaisais naudojasi ir Lietuvos, ir kitų tarybinių respublikų bei užsienio specialistai. Tarybų valdžios metais akademijos mokslininkai paruošė beveik šimtą monografių ir vadovėlių, naujausią medžiagą skelbia leidinyje Lietuvos veterinarijos akademijos darbai, kurių jau išėjo beveik 20 tomų.

Kauno rajono Rokų kolūkio gyvulininkystės komplekse auginama dvylika tūkstančių kiaulių, kurių kasmet parduodama du tūkstančiai. Per pirmąjį šių metų pusmetį parduota 10,300 ceternerių mėsos.

Komplekso veislinių kiaulių vasaros stovykloje. A. Sabaliausko nuotrauka

Filmavimo aikštelėse

"Ačiu už filmą" — pasakė Lietuvos kinematografininkų sąjungos valdybos pirmininkui Jonui Gričiui Argentinos Komunistų partijos CK narys Orasijas Vargasas. Jis vadovavo šios Pietų Amerikos valstybės komunistų delegacijai, kuri rugsėjo mėnesį viešėjo Vilniuje. Svečiai susitiko su respublikos kino menininkais, jiems buvo parodytas naujas vaidybinis filmas "Vilkolakių pėdsakai". Šį filmą Lietuvos kino studijai padėjo kurti Argentinos kinematografininkai.

"Vilkolakių pėdsakai" — tai filmas apie Lotynų Amerikos nacionalinį išsivadavimą. Kurdamas jį režisieriaus statytojo Alanto Grikevičiaus grupė visą mėnesį dirbo Buenos Airėse. Nufilmuota Argentinos sostinės architektūra, miestą supanti gamta. Filmą bus rodomas Vilnis, 1986 m. spalio 16 d.

ne tik Lietuvos, bet ir visų kitų TSRS respublikų kino ekranuose. Vieni pirmųjų žiūrovų Argentinos komunistai buvo maloniai nustebinti plačia internacionaline Lietuvos kinematografininkų veikla, jautriu dėmesiu tolimo žemyno politiniam gyvenimui.

Į Amerikos žemyną perkelia žiūrovus ir kitas naujas Lietuvos kino studijos filmas "Visi prieš vieną". Remdamasis žinomo detektyvų meistro Erko Stenlio Gardnerio kūriniais apie advokatą Perį Meiseną, filmą sukūrė debiutuojantis režisierius Artūras Pozdniakovas. Prie debiutu priskiriamos ir režisieriaus Jono Vaitkaus filmas TSRS centrinei televizijai "Zodiakas", kurį kritikai pavadino kinematografinė parafraze M. K. Čiurlionio temomis. Jonas Vaitkus jau daug metų sėk-

□ Kretinūros rajono Kurmaičių paukštininkystės tarybinis ūkis iki šių metų rugsėjo pirmos dienos 100 ha žemės ūkio naudmenų pagamino 901 cnt pieno ± cnt daugiau nei per praėjusių metų tą patį laiką.

mingai dirba vyriausiuoju režisieriumi Kauno dramos teatre. Nesenai Maskvoje kino režisūros mokslus baigęs Raimondas Banionis, TSRS liaudies artisto aktorius Donato Baniono sūnus, Lietuvos kino studijoje pastatė jau du filmus. Tai — "Mano mažytė žmona", ir "Sešiolikmečiai". Abu jie vaizduoja jaunų žmonių gyvenimą.

Vyresnės kartos režisierius Arūnas Zebriūnas baigė Žano Polio Sartro pjesės "Tiktai tiesa" ekranizaciją. Vytautas Zalakevičius pagal savo paties scenarijų filmuoja anti-karinės tematikos juostą "Savaitgalis pragare". Algirdas Araminas pagal poetės V. Palčinskaitės scenarijų kuria miuziklą "Iš vaikystės albumo" įjauniausiems žiūrovams. Lietuvos kino studijoje pradėta kurti ir kazerines juostas videomagnetofonams. Pirmasis filmas bus pramoginis "Nepaprastas reportažas".

TSRS valstybinis kinematografijos komitetas pavedė Lietuvos kino studijai sukurti filmą pagal A. Puškino "Pikų damą". Natūriniai kadrai filmuojami Leningrade.

Vida Petrauskaitė

Kauno sporto halėje įvyko antrojo sąjunginio liaudies kūrybos festivalio renginys — respublikinis pramoginių šokių konkursas. Beveik trys dešimtys pajėgiausių šokėjų iš Anykščių, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos varžėsi dėl geriausios poros vardo. Pirmąją vietą užėmė Kauno profsąjungų kultūros rūmų pramoginių šokių kolektyvo "Sūkurys" auklėtiniai, tarp-tautinės klasės šokėjai Eglė ir Arlandas Modzeliauskai.

K. Jurelės nuotraukoje: konkurso nugalėtojai Eglė ir Arlandas Modzeliauskai.

Micaičių duona ir grožis

Kad pasiektum Micaičių kolūki, reikia nukakti beveik į patį Šiaulių rajono pakraštį. Čia, ant Ventos kranto, žalumynuose skendi nauja gyvenvietė, kurioje kuriasi darbštūs šių apylinkių žemdirbiai.

Kolūkio pirmininkas Vladas Diržys, prie kolūkio vairo jau trečią dešimtmetį skaičiuojantis, — prisimena neseniai vakaronės metu matytą seną mėgėjišką filmą. Artojai, kurie dabar jau vadinami darbo veteranais, kuriems suteikti nusipelnusių kolūkiečių garbės vardai, aną, gerokai nutolusią vasarą derlių dorėjo arklinėmis pjaunamosiomis, prakaitą braukdami darbavosi šakėmis, grėbliais, palinkę žingsniavo paskui plūgą. Tada gimtoji žemė nebuvo dosni. Už tokį sunkų darbą gana šykščiai atsilygindavo. Dažnai taip atsitikdavo, kad bulvių būdavo prikasama tik tiek, kiek pasodinta.

— Dabar kiti laikai, — sako ūkio vadovas. — Kiekvienas hektaras beveik penkis kartus dosnesnis: 28-30 šimtakelograminių centnerių grūdų iš hektaro, 200 centnerių bulvių — įprastas derlius. Gražios ir produktyvios veislinių gyvulių bandos. Na, o žemdirbių darbą gerokai palengvina įvairiausios mašinos, numelioruoti, išlyginti laukai ir pievos.

Ūkio kasą papildo ir paukštinkystė. Keturiuose moderniose vištėdėse laikoma apie šimtą tūkstančių vištų. Kiaušiniais, dietine mėsa Micaičiai aprūpina ne tik Kuršėnus, bet ir kitus aplink esančius miestelius, dalį produkcijos siunčia į Šiaulius.

Visame rajone gerai žinoma, kad Micaičių kolūkio pirmininkas mėgsta statybas. Ir ne be pagrindo! Nes statybos — tai ne tik iškalbingas

ūkio stiprumo rodiklis. Jos — ir gero šeiminkavimo pavyzdys, ir vienas iš veiksmingų jaunimo įtvirtinimo gimtinei būdų.

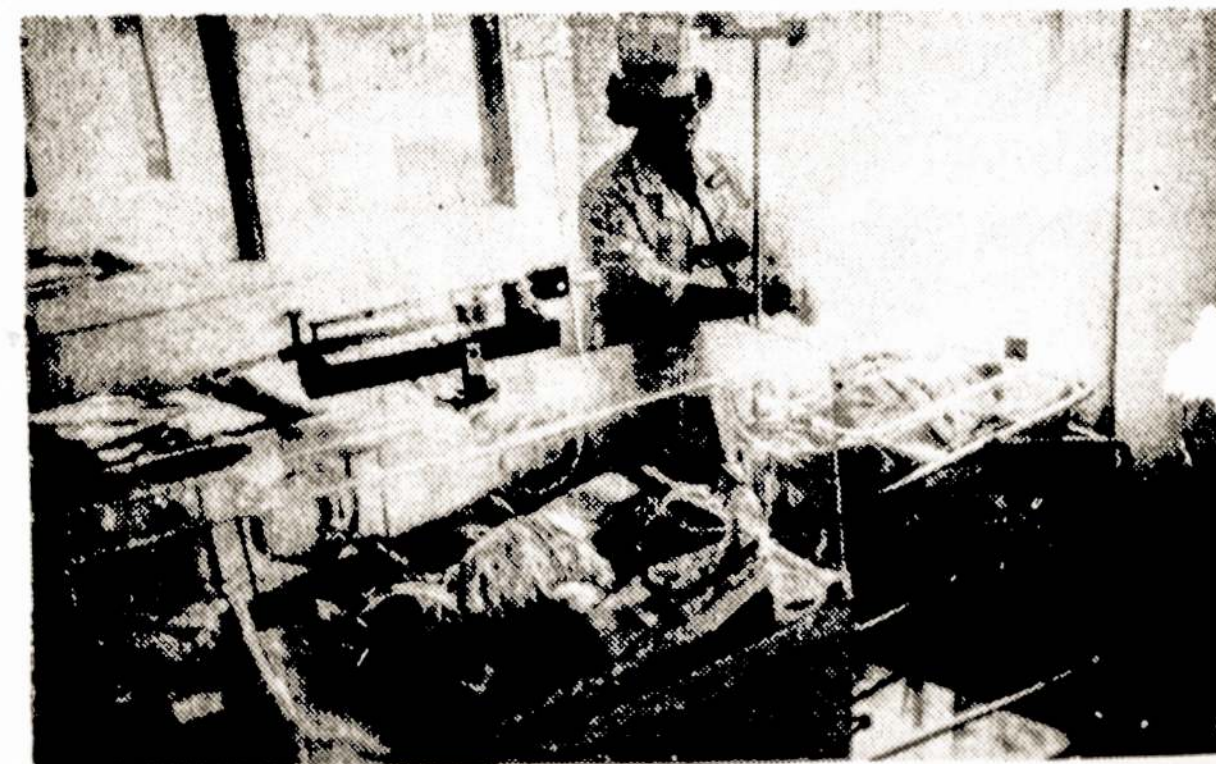
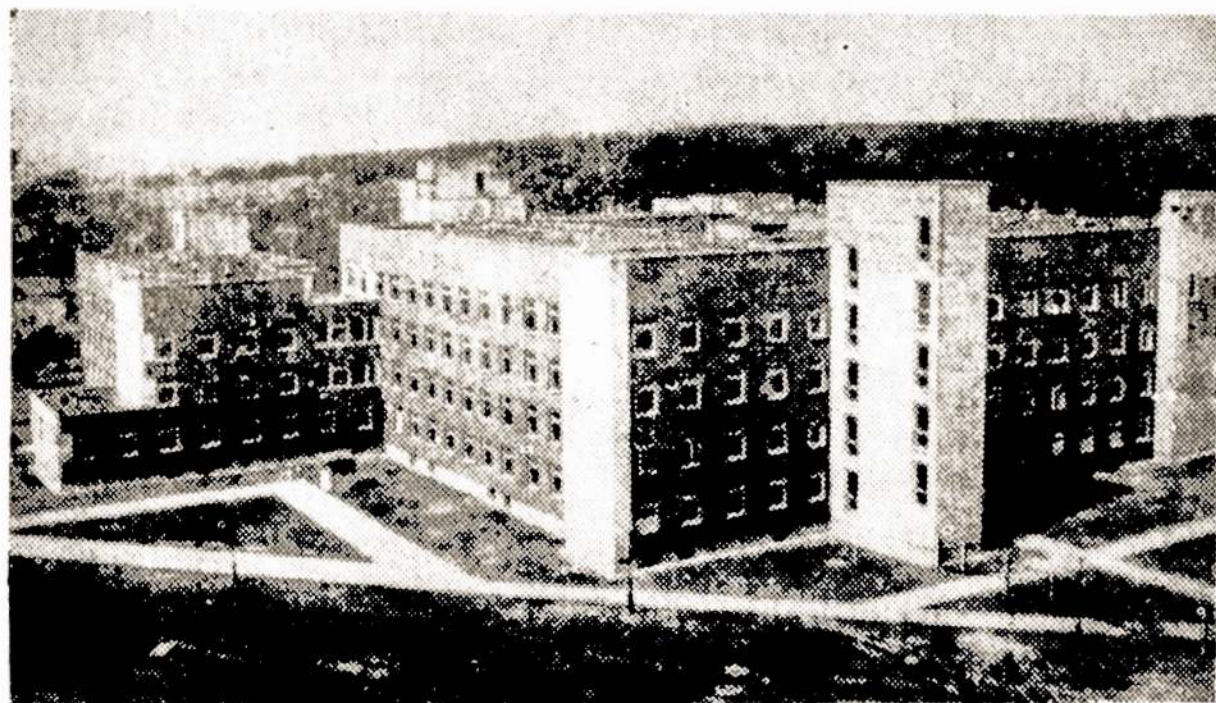
Per pastarąjį dešimtmetį išnyko išsimėtę senieji Gaudučių, Akmenaičių, Tadiškių kaimeliai. Iš jų žemdirbiai persikėlė į Micaičių gyvenvietę, kur atsirado gražios Aušros, Žaliosios, Vyšnių, Svajonių gatvės su patogiomis baltamūrėmis sodybomis. Dabar naujakurių čia skaičiuojama jau daugiau kaip šimtas. Kolūkio statybininkai pastatė patogų prekybos centrą, o neseniai linksma žemdirbių vakaronė įvyko pagal originalų projektą iškilusiuose kultūros namuose. Gyvenvietėje įvestos vandentiekio linijos, įrengta kanalizacija.

— Tačiau labiausiai džiugina kolūkio pirmininką senųjų žemdirbių pamaina — išsilavinęs, savo pasirinktąją profesiją ir gimtąją žemę mylintis jaunimas.

Vladas Diržys vardija žemdirbių vaikus, kurie baigė žemės ūkio, veterinarijos akademijas, Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutą, vidurines profesines technikos mokyklas. Į šias mokymo įstaigas Mikalauskų, Pelekių, Cepų, Bieliauskų atžalas siuntė, stipendiją skyrė kolūkis. Grįžusiems jau diplomuotiems specialistams suteikia butus, o daugelį iš karto įkurdina naujose sodybose. Ir šiuo metu daugiau kaip dešimt micaičių vaikų mokosi su kolūkio siuntimu. Mechanizatorių, fermų operatorių, vairuotojų jau pakanka, reikėtų dar architektų, dailininko...

Ir jau neretas atvejais Micaičiuose, kai ant pirmininko stalo gula baltos popieriaus lapeliai su trumpais įrašais — "Prašu leisti sugrįžti kolūki."

Dainius Ručinskas

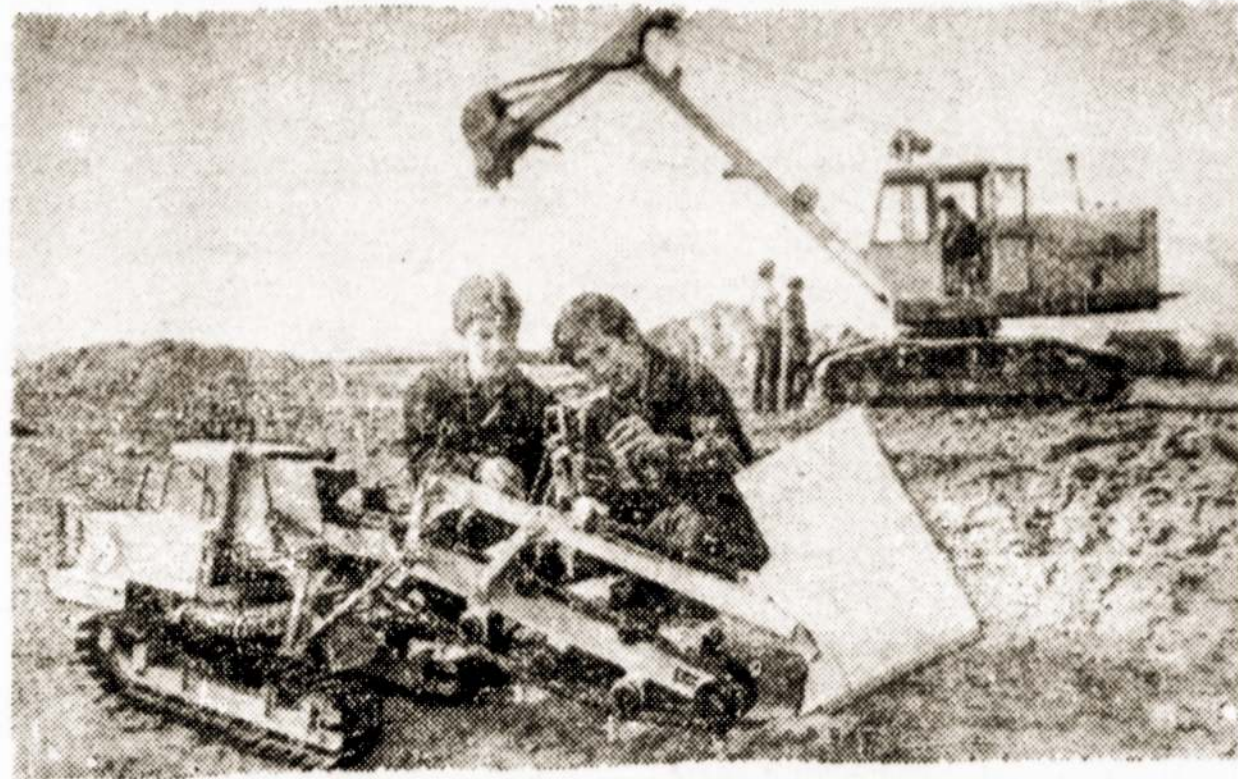

Netoli Kauno Nemuno pakrantėje prie Romainių pušyno statomas sveikatos miestelis. Čia jau veikia Kauno miesto antroji klinikinė ligoninė. Už komunistinių talkų lėšas neseniai pastatytas stambiausias mieste akušerinis-ginekologinis korpusas.

Nuotraukoje: naujasis akušerinis-ginekologinis korpusas.

Nuotraukoje: naujagimių skyriuje.

(K. Jurelės nuotraukos)

Maža yra Lietuvoje rajonų, kurių laukuose nedirbtų Kaplių vidurinės profesinės technikos mokyklos auklėtiniai. Per dvidešimt penkerius metus ši mokykla, esanti netoli Kėdainių, paruošė daugiau kaip 8 tūkstančius plataus profilio mechanizatorių ir ekskavatorininkų.

Daugelis šios mokyklos auklėtinių yra tapę nugalėtojais arba pelnę prizines vietas sąjunginėse ir tarptautinėse artojų varžybose. Mokyklos jaunųjų technikų būreliai darbai pažymėti TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodos aukso medaliais.

A. Sabaliausko nuotraukoje: būsimieji ekskavatorininkai G. Jenauskis ir R. Žvinklys prie daugiakaušio ekskavatoriaus modelio, kurį padarė patys moksleiviai.

Kaip pakinkyti virpesį?

...Čia viskas neįprasta ir kiek keistoka. Virš galvos niekieno nejudomas sklendo laikrodžio dydžio metalinis diskas, ant stalo "žingsniuojama" blizgančios plokštelės, dar kelios detalės, tarsi magneto traukiamos, iš lėto slenka viena prie kitos.

Tokį vaizdą pamatėme vienoje Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto laboratorijoje. Keisčiausia, kad daiktai judėjo tarsi savaime.

— Suprantama, savaime nieko nebūna, — pastebi instituto Mašinų gamybos technologijos katedros vedėjas, technikos mokslų daktaras, profesorius Ramutis Bansevicius. — Judėti diskus, plokšteles, detales priverstė vibrovariklių sukurti virpesiai, kurių žmogus nemato.

Vibrovarikliai — naujas žodis pasauliniame moksle ir technikoje. Ir tarė jį Antano Sniečkaus politechnikos instituto mokslininkai. Visa klasė čia sukurtų vibrovariklių atlieka tokius darbus, kurių jokia kita varomoji jėga meistengtų atlikti. Net ten, kur bejėgė sudėtingiausia elektronika, puikiai dirba Kaune sukurti vibrovarikliai. Jie naudojami branduolinės fizikos, ląstelių tyrimuose. Virpesių pagalba, pavyzdžiui, galima priversti plaukioti net sunkesnius už vandenį daiktus, sumaišyti vandenį su tepalu.

Mokslininkų pasididžiavimas — vibrovariklių pagrindu sukonstruoti preciziniai manipulatoriai. Profesorius demonstruoja keletą iš jų. Štai robotas — "nykštukas" į kompiuterių atminties bloką montuoja akimi nematomas elementas, atlikdamas šį darbą milimetro tūkstančių dalių tikslumu. Kitam manipulatoriui, aprūpintam mažąja elektronine skaičiavimo mašina, vieni juokai sujungti šviesolaidžiai: tikslumas čia dar didesnis. Dar vienas mažylis skiriamas medikams: mat darant operacijas žmogaus smegenų zonoje, reikia labai tiksliai valdyti skalpelį, kad jis nepažeistų gretimų sveikų ląstelių. Tokį skalpelį ir valdo degtukų dėžutės dydžio mikrorobotas — jis dirba daugelį kartų tiksliau už žmogaus ranką.

Daugiau kaip keturis šimtus išradimų už vibrovariklių teorijos ir konstrukcijos sukūrimą gavo instituto mokslininkai, apie tai skaityti moksliniai pranešimai Tarptautinės mašinų ir mechanizmų teorijos federacijos kongresuose Londone, Montrealyje, New Delyje, dabar leidžiama knyga New Yorke. Labai aukštai kauniečių mokslininkų darbus įvertino Nobelio premijos laureatas, akademikas N. Basaovas: "Kaune susikūrusi vibrotechnikos mokykla yra pasaulinio lygio, o vibrovariklių pritaikymo perspektyvos — tiesiog milžiniškos".

Už vibrovariklių teorijos ir konstrukcijos sukūrimą grupė instituto mokslininkų pelnė šiuo metu Lietuvos TSR Valstybinę premiją. Tarp laureatų — precizinės vibrotechnikos mokyklos kūrėjas ir vadovas, technikos mokslų daktaras Kazimieras Ragulskis ir jo mokinys, profesorius Ramutis Bansevicius.

— Dabar ruošiami plačią vibrovariklių pritaikymo liaudies ūkyje programą, — sako profesorius R. Bansevicius. — Netrukus jie ims dirbti Kauno F. Dzeržinskio staklių gamykloje, "Elfos" elektrotechnikos gamybiniame susivienijime, kuriuose padės gaminti sudėtingą precizinę techniką. Išsiuntėme keletą vibrovariklių pavyzdžių ir į Vokietijos Demokratinę Respubliką, garsiąją Karl Zeiso Jenoje firmą, kuri ruošiasi juos pritaikyti sudėtingose optinėse sistemose.

Romualdas Česna

□ Vienas vyriausių amžiumi Kauno dailininkų — Juozas Aleknavičius. Jo 80-mečio sukakčiai Paveikslų galerijoje suruošta paroda, apimanti beveik šešiasdešimt kūrybinės veiklos metų.

□ Vilniuje lankėsi JAV komunalinių darbuotojų delegacija, kuriai vadovavo JAV gyvenamųjų namų statybos ir miestų vystymo ministro pavaduotoja D. Cook.

□ Šiaulių Dailės parodų rūmuose atidaryta respublikinė dailės paroda, skirta miesto 750-osioms metinėms.

Vilniū, 1986 m. spalio 16 d.

Esperantas ir Lietuva

Kauno senamiestis. Siauroje gatvelėje stovi trijų aukštų mūriukas, pažymėtas penktuoju numeriu. Šiame name ilgą laiką gyveno ir dirbo tarptautinės kalbos — esperanto kūrėjas, gydytojas okulistas Ljudvikas Lazeris Zamenhofas (1859-1917). Jo vardu ir pavadinta ši gatvelė.

L. L. Zamenhofas gimė Balstogėje, dabartinėje Lenkijos Liaudies Respublikoje (tuomet šis miestas priklausė carinei Rusijai). Prieš šimtą metų (1886-1887) gyvendamas Veisiejuose, jis pamėgo skambią džiukų ženką, žavią Dainavos krašto gamtą. Čia jis pramoko lietuviškai kalbėti ir rašyti. Ir neatsitiktinai daug lietuvių kalbos žodžių jis panaudojo esperantui. Manoma, kad Veisiejuose jis galutinai užbaigė šios dabar taip paplitusios tarptautinės kalbos projektą. 1887 metais išėjo jo paruoštas esperanto vadovėlis su žodynu "Tarptautinė kalba".

Lietuvą L. L. Zamenhofas laikė savo tikrąja tėvyne. 1907 metais po trečiojo pasaulio esperantininkų kongreso priėmė pas Londono merą jis kalbėjo: "Tu stovi dabar

prieš mano akis, mano brangioji Lietuva, mano nelaimingoji tėvyne, kurios aš niekuomet negaliu užmiršti, nors palikau tave dar jaunąs..."

Ruošiantis ateinančiais metais plačiai pažymėti tarptautinės esperanto kalbos paskelbimo šimtąsias metines, Lietuvos periodinėje spaudoje skelbiami straipsniai apie jos kūrėją ir pirmojo vadovėlio autorį L. L. Zamenhofą, apie esperantininkų gretų augimą mūsų krašte.

Esperantininkų draugija Vilniuje buvo įsteigta dar praėjusio šimtmečio pabaigoje. Antrajame šio amžiaus dešimtmetyje buvo įkurta Lietuvos esperantininkų sąjunga. Tarptautinės kalbos mylėtojų gretos ypač išaugo po Antrojo pasaulinio karo. Dabar respublikoje yra daugiau kaip 30 esperantininkų klubų, kuriuos vienija Tarybinių esperantininkų asociacijos Lietuvos skyrius. Tūkstančiai klubų narių sistemingai gilina tarptautinės kalbos žinias, palako draugystės ir bendradarbiavimo ryšius su visais pasaulio esperantininkais.

Juozas Žukauskas

Prohibicijos metais "butlegerių" gaudymas neišsprendė girtavimo problemos. Norint suvaldyti narkomaniją, reikia pašalinti priežastis jai bujoti.

Statistikos duomenimis, Amerikoje yra 5.5 milijono žmonių, įskaitant ir paauglius, užsikrėtusių narkotikais. Dauguma jų yra kilę iš skurdžių armijos dugno, kur šeimų pajamos, prostitucija, girtavimas jiems atidaro duris į narkomaniją. Skurdžių armijos dugne gyvenantiems žmonėms sudaykime žmoniškam gyvenimui sąlygas, durys ten į narkomaniją visiškai gal neužsidarys, bet pusėtiniai prisidarys. Tai problema, kurios išsprendimu prezidentas su kongresu turėtų rūpintis daug daugiau negu aliarmavimu prieš narkomaniją, jeigu nori daugiau ar mažiau ją pašalinti.

Prezidentas su kongresu aliarmuodami prieš narkomaniją užantyje turi kitką. Civilinių teisių darbuotojų ir šiaip pažangių žmonių nuomone, aliarmas prieš narkomaniją yra tam, kad duoti korporacijoms užmaskuotą priemonę atsiakratyti nepageidaujamų žoms darbininkų bet tarnautojų, kaip kovotojų už taiką, už lygias teises, imtinais profsąjungų aktyvistų. Prezidento paskelbimą, kad federalinės valdžios tarnautojai turi būti patikrinti ar nevartoja narkotikų, korporacijos, kompanijos ir šiaip darbdaviai pasitiko plodami katutėmis ir tuoj kaip mat pradėjo skelbti, kad ir jie savo darbininkus tikrins. Bet prašosi klausimas, kas gali užtikrinti, kad darbininko priešlapintą bonkutėje šlapumą tikrinant negali būti "patikrinimo", norėti apkaltinti žmogų už "vartojimą narkotikų".

Antra, šis prezidento su kongresu aliarmavimas yra susijęs su besiantinančiais kongreso rinkimais lygiai taip, kaip prez. Reaganas 1984 metais 19 dienų prieš rinkimus buvo sualiarmavęs dėl narkomanijos, kad balsuotojų nuomone nuo svarbesnių problemų nukreiptų į narkotikų problemą. O blogiausia yra, kaip sako Civilinių Teisių Gynimo sąjunga, liberališkesnės bažnyčios, kovotojai už taiką ir kitokie pažangūs sambūriai prezidento pritarimu kongreso užgirti įstatymų projektai, nukteipti prieš narkomaniją, yra atviras puolimas prieš šalies konstituciją, garantuojančią piliečiams konstitucines teises. Išties, kas sulaukys kariuomenę nuo kišimosi į piliečių civilinius reikalus, jei šie įstatymų projektai taps įstatymu:

Ar tai neatsiduoda diktatūrine smarve.

S. J. Jokubka

EX MAINIERIŲ KLUBO NARIŲ ŽINIAI

Mieli Ex Mainierių klubo nariai, prašau visus gerai įsidėmėti, kad paskutinis mūsų šių metų susirinkimas įvyks lapkričio 15 dieną 12 val. "Vilnius" salėje. Praeitame susirinkime sekretorius pranešė, kad 14 narių buvo pamiršę užmokėti dukles už šiuos metus. Jis žadėjo pasimatyti su jais ir paraginti. Jei sekretorius neturėjo galimybių su kai kuriais susitikti, tai būkite geri ir be raginimo atėkite į šį susirinkimą, užmokėkite dukles.

Tikiuosi, kad visi nariai dalyvaus šiame susirinkime ir vieninai aptars klubą liečiančius klausimus.

Sekr. J. M-nė

STAPTELEJO ČIKAGOJE

Spalio 8-10 dienomis Čikagoje buvo staptelėjusi gausi TSRS visasąjunginė turistų grupė. Jos sudėtyje buvo ir trys lietuviai — Kauno mėsos kombinato direktorius Stasys Bukauskas, Kėdainių rajono Agropromoninio susivienijimo pirmininko pirmasis pavaduotojas Jonas Kondratas ir Alytaus siuvinio fabriko "Dainavos" direktorė, LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatė Veronika Stadulienė.

Šią TSRS visasąjunginę turistų grupę Kanadoje ir čia JAV-se globojo Ryšių su Tarybų Sąjunga organizacijos. Čikagoje turistai, jų tarpe ir minėtieji lietuviai, turintys pažįstamų, su jais susisiekė ir atliekamu nuo turo programos laiku pabendravo.

Grupė iš Čikagos išvyko spalio 10 d. į Niujorką, kur pabuvojęsi pora dienų išvyko atgal į namučius.

X.

KULTURIEČIŲ ŽINIAI

Šiuo primenu, kad Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas įvyks spalio 21 dieną 12 val. "Vilnius" salėje. Prašau visas kultūrietes dalyvauti ir pasikviesti naujų narių. Šiame susirinkime pasidalinsime darbais, kad tinkamai pasiruoštume priimti svečius lapkričio 9 d. parengime.

Lauksiu gausaus narių atsilankymo.

Sekr. J. M-nė

PAVYZDINGAS DUKRŲ MOSTAS

Visi Čikagos ir apylinkių pažangūs lietuviai puikiai prisimena buvusią visuomenės darbuotoją Uršulę Juodaitienę. Ji būdama sveika per daugelį metų dirbo pažangiajame judėjime, ypač rūpestingai darbuosė "Vilnius" bendrovės direktorių taryboje. Buvo nepavarduojama šeiminingė visuose renginiuose, taipgi per eilę metų buvo Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos pirmininkė. Tik su spaudus sunkiai ligai, mes jos nematome. Tie, kurie aplankėme ją, buvome užpilti įvairiais klausimais — kas veikiama "Vilnius" pastogėje, arba ką veikia kultūrietės, kas pas jus naujo, kas pastaruoju metu atsiekta pažangiajame judėjime? ...

Velionės dukros suprato motinos troškimus, kad minėtos organizacijos gyvuotų. Motinai mirus, jos nepamiršo taip aukštai vertintų ir puoselėtų organizacijų. Dukros įteikė laikraščiu "Vilnis" \$50 paramos ir \$50 Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijai, sakydamos: Motina jau negalės dirbti, tai nors jos vardu įteikiame paramos ir linkime, kad "Vilnis" ir ALMK draugija ilgai gyvuotų ir tęstų tą kultūrinį darbą, kurio mūsų mylima mamytė jau dirbtų nebegalės. Prašome, tęskite pradėtą darbą, pildykite jos kilnius troškimus.

Toks dukrų Ruth Cogler ir Olgos Martin palinkėjimas ir parėmimas motinos pamėgtų draugijų yra sveikintinas. Jis turėtų būti geru pavyzdžiu ir kitoms geroms dukroms bei sūnams.

7

Siaulių televizorių gamykla pradėjo gaminti spalvoto vaizdo televizorių "Taurus C-381"D". Tai pirmasis iš naujos kartos televizorių, sukurtų naudojant integralines puslaidininkų schemas. Šis televizorius duoda ryškesnį vaizdą ir sunaudoja mažiau elektros energijos.

Laboratorijos technikė A. Žuravliovaitė tikrina naujojo televizoriaus vaizdo ryškumą.

A. Dilio nuotrauka

Kalbant apie karą prieš Narkotikus

Prez. Reaganas, kongresas ir reakcininkai politikieriai prašneko visa gerkle prieš narkomaniją, tarytum ji yra svarbiausia problema išspręsti už visas kitas šalies gyvenimo problemas. Negalima sakyti, kad ji nėra svarbi, kai vis labiau narkotikais ima užsikręsti jaunimas, netgi mokyklų vaikai. Tačiau argi jau taip svarbi? Tiesa, narkomanija degeneruoja jaunimą, daro moraliniais bei protiniais iškrypėliais. Bet ar nedegeneruoja jaunimo valdžios ėjimas mažinti švietimo programoms išlaidas nepaisant švietimo lygio kritimo iki atsitikimų, kad jaunuolis baigia mokyklą beraščiu parašyti laikšką ar užpildyti anketą darbui gauti? Ar nedegeneruoja jaunimo, kai jaunuolis baigęs mokyklą dairosi kur įsidarbinti, bet nėra kur? Tai problemos daug svarbesnės už narkomanijos problemą. Duokime jaunimui aukšto lygio švietimą, išsimokslinimą, Vilnis, 1986 m. spalio 16 d.

baigusiam mokyklą darbą, narkomanijai daug labiau būtų pastotas kelias negu prezidento ir kongreso sukeltas aliarmas dėl narkomanijos.

Prieš daugiau kaip dvidešimt metų pakliuvusius į bėdą užsikrėtusius narkotikais spaudoje ir televizijoje matydavome ir girdėdavome dažniausia milijonierių ir turtingų tėvų sūnus ir dukras. Narkomanija tada nebuvo toki opi problema, nes turtingų tėvų sūnus ir dukros turi pinigų narkotikams nusipirkti. Dabar, kai narkotiku vartojimas perėjo ir pas neturtinguosius yra kas kita. Neturtingi narkotikams nusipirkti turi vogti, plėšti, užpuldinėti; pasidarė rimta problema miestų gatvėse saugumui. Bet ar prezidento su kongresu užmačios narkomanus gaudyti, areštuoti, kišti į kalėjimus išspręs narkomanijos problemą, labai abejotina.

PRAŠOME PADIRBĖTI "VILNIES" VAJUJE

Siemet "Vilnies" vaju gavimui naujų skaitytojų ir užsibaigusioms prenumeratoms atnaujinti pradėdame spalio mėnesį ir tęsime iki 1987 m. vasario mėnesio.

Šis vaju gal bus vienas iš svarbiausių laikraščio gyvavimo, nes priklausys, kiek gausime naujų skaitytojų ir kiek bus atnaujinta užsibaigusiu prenumeratų.

Visi žinome, kad senoji Amerikos lietuvių karta kasmet vis daugiau ir daugiau iškeldama į amžiną poilsį. Svarbu padirbėti tarpe jos atžalyno ir tuo būdu užtikrinti ilgesnį laikraščio gyvavimą.

Prašome visus buvusius ir naujus "Vilnies" vaitininkus, taipgi skaitytojus, padirbėti šiame vajuje ir užtikrinti ilgesnį laikraščiu ateitį.

Medžiagos vaju reikalu kreipkitės į "Vilnies" administraciją. Ji mielai suteiks reikalingą medžiagą.

**"Vilnies" bendrovės direktorių taryba
ir Administracija**

ŠAUNIAI BUVO PASITIKTI SVEČIAI IŠ TARYBŲ SAJUNGOS

Spalio 3 d. buvo suruoštas šaunus banketas, o po jo koncertas pasitikimui grupės iš 20 asmenų — Tarybų Sąjungos menininkų, rašytojų ir mokslo žmonių. Pasitikimą suruošė USA-USSR Friendship organizacijos Čikagos skyrius Humboldt Civic Centre, 2757 W. LeMoynė, Čikagoje. Tarybinių svečių sąstata buvo ir du lietuviai — V. A. Bitinaitis ir Vladas Sakalauskas.

Nežiūrint, kad buvo darbo dieną, mielų svečių pasitikimui prisirinko kupina erdvi salė. Dalyvaujančių tarpe nemažai buvo ir lietuvių. Tik gaila, kad svečiai lietuviai buvo išskubėję į Marquette Parką. Vėliau teko su jais pasikalbėti telefonu. Jie perdavė linkėjimus nuo "Tėviškės" draugijos komiteto ir kitų pažįstamų. Jie sakė, jog Kanadoje išbuvę ilgoką laiką ir Toronte susitikę su pažangiais lietuviais. Į Čikagą atvyko iš San Francisco, Calif., o Čikagą aplėis spalio 4 dieną, išvyks į Niujorką, o spalio 7 d. grįš į namus.

12:30 val. prasidėjo šaunus banketas. Pirmininkas paprašė dalyvius atsistoti ir minutės tyla pagerbtį atminimą velionio visuome-

nės veikėjo, daug darbo įdėjusio šioje organizacijoje drg. George Meka, kuris mirė rugsėjo 26 d. Po to buvo pristatyti visi svečiai. Pristatė G. Sokolov.

Banketo rengėjos buvo paruošusios labai skanius patiekalus, už tai visi reikė viešų padėkų. Pasibaigus banketui, visi persikėlėme į koncertų salę. Artistė Irena Gvosdava priminė, kad pirmą programos dalį skiria pagerbimui velionio George Meka atminimo. Solistė Irena ne tik žaviai dainavo, bet ir šoko bei atliko didelę programos dalį. Antrasis dainavo solo Anatolis Dūda. Dalyviai nesigailėjo ir jam aplodimentų. Labai vykusiai kelias dainas sudainavo Flora Korinen. Visų dėmesį atkreipė Aleksandras Zubriski. Jis grojo įvairiais muzikos instrumentais, nemažiau tuzino skirtingų. Jais pritarė dainininkams.

Šis retas koncertas ilgai pasiliks žiūrovų neužmirštas. Žiūrovai gausiai plojo ir daug kartų iškviė dainininkus bisuoti. Tie žmonės, kurie negalėjo ar "nesuspėjo" atsilankyti, dabar turi gailėtis.

Dalyvė

KULTŪRIETĖS RUOŠIA ŠAUNIUS PIETUS

Lapkričio 9 dieną 12 val. "Vilnies" salėje bus teikiami skoningai paruošti kugelio pietūs. Taipgi netrūks vištienos ir įvairių prieskonių. Visi žinome, kad pastaruoju laiku mažai turime pažmonių ir esame vieni kitų išsiūlę, tad bus puiki proga susitikti, pasikalbėti, skoningo ir sveiko maisto pietus pavalgyti.

Prašome visus draugijos narius būtina atsilankyti ir kartu nepamiršti pasikviesti ir savo pažįstamas drauges bei draugus. Kad visi atsilankę bus patenkinti, tai iš anksto užtikriname.

Be vaišių, tikimės turėti ir dainų programą. Kol kas yra pasižadėjęs padainuoti solistas Jonas Feiza, taipgi mūsų miela draugijos narė Anna Krisiken. Labai galimas daiktas, bus ir daugiau šaunių dainininkų. Tad atsilankę į šį šaunų pažmonį, ne tik skoningai papietausite, pasikalbėsite, bet ir iš klausysite žavių dainų.

Nepraleiskite progos. Dalyvaukite Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos pažmonyje lapkričio 9 dieną.

Rengimo komisija

EMILJA DROBIENĖ STAMBIAI APDOVANOJO "VILNĮ"

Gavome malonų laišką nuo drg. E. Drobienės dukros Augusta Sennett, iš Ashland, Ore. Ji rašo, kad jos mamytė paskyrusi "Vilnies" paramai \$500 ir patarusi pasiųsti tą sumą motinai mirus. Augusta pasitarė su motina ir sumanė dabar pasiųsti, nes žino, kad "Vilniai" parama reikalinga.

Taipgi rašo, kad motina jaučiasi neprastai, atsivėlgiant į tai, kad jau sulaukusi 93 metų amžiaus. Ji tikisi, kad motina sulauksianti viso šimto metų.

Būdama sveikesnė ir jaunesnė, draugė E. Drobienė daug dirbo įvairiose organizacijose. Daug metų buvo "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos narė ir čjo pirmininkės pareigas. Pavyzdinai reikėsi ir kitose organizacijose.

Linkime jai dar daug metų gyventi. Jos adresas: Mrs. E. Drobienė, 2180 Poplar Drive, #28, Medford, OR 97504.

Už stambių paramą didelis dėkui E. Drobienėi, taipgi jos dukrai už gražų sumanymą ir neatidėliojimą paskirtę paramos atsiųsti.

J. M-nė

PRISIMINUS B. KRISIKEN

Spalio 28 d. sukanka šešeri metai, kai nelemtoji mirtis užgesino Benjaminą Krisiken šviesaus gyvenimo liepsnelę dar pačiame jo gražume. Nežiūrint, kad nemažai laiko prabėgo nuo jo atsiskyrimo iš gyvųjų tarpo, bet jo kilnus atminimas aukštai vertinamas ne tik žmonos Onutės, bet ir buvusių draugų, ypač tų, su kuriais jis taip pavyzdinai veikė LDS ratelyje.

Gyvenime itin svarbu mokėjimas gražiai sugyventi su draugais ir gerbti kitus. Benjaminas taip elgėsi. Jis nesigailėjo ištiesti pagalbos rankos kiekvienam ir parodyti gilaus nuoširdumo įvykus kokiai nesėkmei. Todėl jį prisimena visi, kurie velionį pažino ir su juo kartu veikė.

Gaila, kad per anksti jo neteko. Tebūna jam ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse. V-tė

Iškilingai atsisveikinta su G. Meka

Po ilgos ir nepagydomos vėžio ligos, rugsėjo 26 d. mirė George Meka, nepavaldėjamas kovotojas prieš karą, už darbo žmonių šviesesnį ir pilnesnį gyvenimą.

Rugsėjo 29 d., dar prieš 10 val. ryto, prisirinko kupina erdvi Salerno's Galewood koplyčia. Velionio brolio sūnus Gary padėjo dalyviams už gausų atsilankymą ir perstatė velionio artimą kovos draugą Larry McGurty pasakyti atsisveikinimo kalbą. Kalbėtojas pabrėžė, kad velionis su savo mylima žmona June dalyvavo visur, kur tik buvo ruošiami masiniai susirinkimai prieš ruošiamą branduoliniam karui, prieš rasinę neįlybę, už pastovią taiką...

Kalbėtojas priminė, kad Antrojo Pasaulinio karo metu George kovojo prieš kruvinąjį fašizmą ir buvo susitikęs su savo tėvų krašto kovotojais, kaip tai su pagarsėjusiu Tarybų Sąjungoje karo valdininku Vladimiru Janchenko, kurio pastangom Rostove įsteigta G. Meka vardu karo veteranų organizacija ir salės išpuoštos jo atvaizdais bei prieškariniais šūkais. Net ir Maskvoje buvo rodomas kino filmas iš karo lauko, kur kovojo velionis George.

Neįmanoma suminėti visų jo darbų pažangos laibai. Tik tiek tenka pasakyti, kad mes labai dažnai matėme velionį George ir jo žmoną June kovotojų cėlėse. Dažnai jie atsilankydavo ir į "Vilnies" sueigas.

Į kapines palydėjo apie šimtas automašinų, kupinų palydovais.

Žmonos June vardu laidotuvių direktorius visus užkvietė sugrįžtuvėms į Belvedere restoraną. Čia pati June padėjo dalyviams už gausų atsilankymą ir pasakė, kad ji esanti tikra, jog ir velionis George būtų patenkintas, kad jo idėjos draugai taip giliai suprato jo gyvenime atliktus visuomeniškus darbus ir taip skaitlingai susirinko atsisveikinti su juo.

Laidotuvių Dalyvė

MIRĖ IR PALAIDOTA EMILJA KLASTAUSKIENE

Gavome liūdną žinią, kad spalio 10 dieną mirė nuoširdi pažangietė Emilija Klastauskienė, sulaukusi 95 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje. Į JAV atvyko prieš Pirmąjį pasaulinį karą.

Paliko giliai liūdesyje dukrą Bernice Dargienę ir jos šeimą, Juliją Sittner ir jos šeimą. Palaidota spalio 13 dieną Lietuvių Tautinėse kapinėse. Plačiau apie jos gyvenime atliktus visuomeninius darbus teks parašyti sekančiame "Vilnies" numeryje.

Reiškiamo gilią užuojautą velionės dukroms ir jų šeimoms.

Vilniečiai

Mirę lietuviai

— Rugsėjo 19 d. mirė Vytautas J. Žemaitis, 67 m. a. Gimė Lietuvoje, Vilkaviškio rajone, Sardo kuose. Į JAV atvyko po Antrojo Pas. karo. Liūdi žmona, sūnus, jo šeima ir daug artimų giminių. Palaidotas rugsėjo 22 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Rugsėjo 19 d. mirė Povilas J. Kaselis (Kasell), sulaukęs senatvės. Gimė Lietuvoje, Ukmergės rajone, Deltuvos apylinkėje, Bartkuškių kaime. JAV-se išgyveno daug metų. Liūdi žmona, sūnus, dukterė ir jų šeimos. Palaidotas rugsėjo 23 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Rugsėjo 19 d. mirė Marion H. Praninskas (Čepaitytė), 69 m. a. Gimusi Čikagoje. Liūdi sesuo ir kiti giminės. Palaidota rugsėjo 22 d. Lietuvių Tautinėse kapinėse.

— Rugsėjo 20 d. mirė Janina Radvila (Petraitytė), 80 m. a. Gimė Lietuvoje. JAV-se išgyveno 36 metus. Liūdi sūnus, dvi dukros ir jų šeimos. Palaidota rugsėjo 23 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Rugsėjo 22 d. mirė Juozas Bernotas, 62 m. a. Gimė Lietuvoje, Raseinių rajone. JAV-se išgyveno 32 metus. Liūdi dukterė, du sūnūs ir jų šeimos. Palaidotas rugsėjo 25 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Rugsėjo 29 d. mirė Kosta Mašiotienė (Nosylūtė), 75 m. a. Šioje šalyje išgyveno 36 metus. Liūdi vyras, dvi dukros ir jų šeimos bei daug artimų giminių. Palaidota spalio 2 d. Kazimierinėse kapinėse.

ROGERS, ARK.

MIRUS JULIA MASSE

Reiškiamo gilią užuojautą jos vyrui Jonui, seseriai Mary Gaddis (gyvenančiai Benton, Ill.), pusseserei Julia Bogdansky (gyv. Berwyn, Ill.), tetai Ann Bernat (gyv. Los Angeles, Calif.) ir kitiems giminėms, artimiesiems bei pažįstamiems.

LOUIS ir NELLIE DE SCHAAF

KETVIRTADIENIS, SPALIO (OCTOBER) 16, 1986

Vilnis, 1986 m. spalio 16 d.